

T.B.M.M.

DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı

10/269

DTP

Sayı : 334
Tarih: 15.08.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde 2008 yılı bahar aylarından itibaren sık sık orman yangınları gündeme gelmektedir. Yangınların başlama şekli, söndürme, soğutma çalışmalarının zamanında ve yeterli düzeyde yapılmaması, bölgenin yeniden ağaçlandırılmasının, ıslahının ve iyileştirilmesinin yapılmaması gibi konularda önemli iddiaları gündeme gelmektedir. Bölgedeki yaygın kanı, ormanların "güvenlik" gerekçesiyle yakıldığı ya da askeri operasyon sırasında çıkan yangınlara "güvenlik" gerekçesiyle müdahale edilmesinin engellendiği yönündedir.

Bu iddiaların araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

1. Gültan KIŞANAK - Diyarbakır
2. Ahmet TÜRK - Mardin
3. Selahattin DEMİRTAŞ - Diyarbakır
4. Fatma KURTULAN - Van
5. Emine AYNA -Mardin
6. Ayla AKAT ATA - Batman
7. Sebahat TUNCEL - İstanbul
8. M.Nezir KARABAŞ-Bitlis
9. Bengi YILDIZ - Batman
10. Sırrı SAKIK - Muş
11. M. Nuri YAMAN - Muş
12. Özdal ÜÇER - Van
13. Aysel TUĞLUK - Diyarbakır
14. Pervin BULDAN - Iğdır
15. Akın BİRDAL - Diyarbakır
16. İbrahim BİNİCİ - Şanlıurfa
17. Hasip KAPLAN - Şırnak
18. Sevahir BAYINDIR - Şırnak
19. Şerafettin HALİS - Tunceli
20. Osman ÖZÇELİK - Siirt
21. Hamit GEYLANİ-Hakkari

OZET

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde 2008 yılı bahar aylarından itibaren sık sık orman yangınları yaşanmaktadır. Ormanların güvenlik gerekçesiyle yakıldığı iddiaları, geçmiş yıllarda olduğu gibi yine gündeme gelmektedir. Yangınların genellikle askeri operasyonlar sırasında çıkması bu iddiaları güçlendirmektedir. Ayrıca yangına zamanında ve yeterli düzeyde müdahale edilmemesi, söndürme ve soğutma çalışmalarının yapılmaması, halkın orman yangınlarını söndürme çabalarının engellenmesi de bu iddiaları desteklemektedir.

Basına yansıyan ve bölge halkından edinilen bilgilere göre 2008 yılı içerisinde aşağıda sıralanan yerlerde orman ve mera yangınları yaşanmıştır:

1. Tunceli İli Mazgirt ilçesi kırsalı, Çiçekli, Kocaköy köyleri, Hozat, Ovacık ilçeleri ve Nazimiye'ye bağlı Dallıbahçe, Aşağıdoluca köylerinde orman kesimi ve yangını,
2. Siirt İli Eruh İlçesi, Güneşli, Kelekçi, Gaziler köyleri,
3. Elazığ İli Karakoçan ilçesi,
4. Batman İli Hasankeyf, Sason ve Kozluk ilçelerinde, Palamut, Güneşli, Karameşe, Keçili köyleri ve Koyunlu mezralarında,
5. Mardin İli Savur İlçesi Yeşilalan, Durusu köyleri; Sürgücü Beldesi, İlsu, Dilan köyleri; Nusaybin İlçesi kırsal ormanlık alanında ve Eski Hisar Köyü yakınlarında
6. Bingöl İli Genç, Yayladere, Kığı, Yedisu ilçeleri, Akdoğan, Doğanlı köyleri,
7. Şırnak ili Cizre İlçesi ormanlık ve çalılık alanı, Cevizdüzü Köyü,
8. Hakkari İli Çukurca ve Şemdinli İlçesine bağlı ormanlık alan,
9. Bitlis İli Karlıbağ Köyü ormanlık alanı,

10. Diyarbakır İli Kulp, Hani, Silvan, Lice, Hazro, Kocaköy ilçeleri ormanlık alanında, Ergeçit, Dolapdere, Üçdamlar, Yolçatı, Şenlik, Dağcılar, Yukarı Turhallı Hedik köyleri, Akçapınar ve Kurnak mezrasında çıkan yangınlara da müdahale edilmemiştir.

IHD Diyarbakır Şubesi'nin 22.07.2008 tarihli "Doğu ve Güneydoğu Bölgesel İnsan Hakları Raporu"nda, yalnızca Haziran ayında 22 alanda orman yangını çıktığı, yangına zamanında ve yeterli müdahale yapılmadığı, halkın müdahalesine de genellikle izin verilmediği belirtilmiştir.

Son olarak Diyarbakır'ın Dicle İlçesine bağlı Kırkpınar (Heridan), Kurşunlu (Priyman) ve Kayaş (Tonegra) köyleri çevresinde bulunan ormanlık alan, 07.09.2008 tarihinde yapılan operasyon sırasında ateşe verilmiştir. Söz konusu bölgede yaklaşık 20 ayrı noktada çıkan orman yangınına yetkililerle yapılan tüm görüşmelere rağmen ancak üçüncü gününde kısmi bir müdahale yapılmıştır.

Bölgedeki ormanların genellikle zor tutuşan ve yavaş yanan meşe ağaçlarından oluşması ve ormanların fazla sık olmaması, yangınların yerleşim yerlerine sıçramasını önlemiş, can kaybı yaşanmamıştır. Ancak 2008 yılı içerisinde çıkan yangınlarda çok geniş ormanlık alanlar tahrip olmuştur.

Yörede yaygın olan kanı, ormanların güvenlik gerekçesiyle yakıldığı yönündedir. Yangınların genellikle askeri operasyonlar sırasında çıkması dikkat çekicidir. Yangınlara uzun süre müdahale edilmemesi ve yöre halkının yangınları söndürme çabalarının engellenmesi de bu iddiaları güçlendirmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri endemik türleri, zengin flora ve faunasıyla doğal zenginliğimiz ve varlığımızdır. Türkiye meralarının % 30'undan fazlasına sahip olan bölge, hayvansal üretim ile ekonomik olarak da ciddi bir kaynaktır. Bir yıl içerisinde sayıları yüzlerle ifade edilen bu yangınlarla doğa yok olmaktadır.

Yerkürenin ekolojik dengesini en olumsuz etkileyen faktörlerin başında orman yangınları gelmektedir. Kamu vicdanını rahatsız eden, ekolojik dengeyi yok eden, yöre halkını ekonomik olarak zor durumda bırakan, bölgedeki orman yangınlarının araştırılması, tahribatın boyutlarının ortaya çıkartılması ve sorumluların tespit edilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98. İhtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurularak, konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

GEREKÇE

2008 yılı bahar aylarından itibaren Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde, sık sık orman ve mera yangınlarının çıktığı, bu yangınlara orman işletmesi, itfaiye veya güvenlik güçlerinin müdahale etmediği; hatta bölge halkının da müdahale etmesine izin verilmediği yönünde kamuoyunda yoğun iddialar bulunmaktadır. Orman yangınlarının ya askeri operasyonlar sırasında ya da sonrasında başlaması dikkat

çekmektedir. Operasyon sırasında kullanılan askeri malzemeler de yangına neden olmaktadır.

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi'nin bölgede yaşanan insan hakları ihlallerine ilişkin 22.07.2008 tarihli "Doğu ve Güneydoğu Bölgesel İnsan Hakları Raporu"nda yalnızca 2008 Haziran ayında 22 alanda orman yangını çıktığı, fakat müdahale edilmediği ve halkın müdahale etmesine de izin verilmediği belirtilmektedir. Türkiye'nin batısında görülen orman yangınlarına yaklaşım ile bölgedeki yangınlara ilişkin tutum arasında farklılıklar bulunduğu dikkat çekilen raporda; bu durumun derin çelişkiler içerdiği kaygısı dile getirilmiştir.

Bölgedeki orman yangınları ve yangınlara resmi makamların yaklaşımı, kamuoyu vicdanını rahatsız edecek boyutlara ulaşmıştır. Hatta konuya kamuoyunun dikkatini çekmek amacıyla Şırnak'ın Cizre ilçesinde 28.07.2008 tarihinde bir miting düzenlenmiştir. Kalabalık bir kitlenin katıldığı mitingde, orman yangınları kınanmış, tüm iddialar gündeme getirilmiş ve yetkililer göreve davet edilmiştir.

Basına yansıyan ve bölge halkından edinilen bilgilere göre 2008 yılı içerisinde aşağıda belirtilen alanlarda orman yangınları yaşanmıştır:

1. Tunceli İli Mazgirt ilçesi kırsalı, Çiçekli, Kocaköy köyleri, Hozat, Ovacık ilçeleri ormanlık alanı ve Nazimiye ilçesine bağlı Dallıbahçe, Aşağıdoluca köylerinde orman kesimi ve orman yangını,
2. Siirt İli Eruh İlçesi, Güneşli, Kelekçi, Gaziler köyleri,
3. Elazığ İli Karakoçan ilçesi,
4. Batman İli Hasankeyf, Sason ve Kozluk ilçelerinde, Palamut, Güneşli, Karameşe, Keçili köyleri ve Koyunlu mezralarında,
5. Mardin İli Savur İlçesi Yeşilalan, Durusu köyleri, Sürgücü Beldesi, Iısu, Dilan köylerinde; Nusaybin İlçesi ormanlık alanında ve Eski Hisar Köyü
6. Bingöl İli Genç, Yayladere, Kığı, Yedisu ilçeleri, Akdoğan, Doğanlı köyleri ormanlık alanları,
7. Şırnak ili Cizre İlçesi ormanlık ve çalılık alanı, Cevizdüzü Köyü ormanlık alanında,
8. Hakkari İli Çukurca İlçesine bağlı köylerin ormanlık alanında, Şemdinli ormanlık alanında,
9. Bitlis İli Karlıbağ Köyü ormanlık alanında,
10. Diyarbakır İli Kulp, Hani, Silvan, Lice, Hazro, Kocaköy ilçeleri ormanlık alanında, Ergeçit, Dolapdere, Üçdamlar, Yolçatı, Şenlik, Dağcılar, Yukarı Turhallı Hedik köyleri, Akçapınar ve Kurnak mezarası.

Diyarbakır İli Dolapdere köylüleri, 8 Temmuz 2008 tarihinde sabah saat 05.30 civarlarında korucu ve askerlerin önce mezraya doğru ateş açtıklarını; ardından çevreyi ateşe verdiklerini, yüzlerce dönümlük mera ve bahçelerinin yandığını ifade etmişlerdir. Köylüler, hayvanlarının da ateşin içinde kalarak telef olduğunu, yangını söndürmelerine izin verilmediğini belirtmişlerdir. Konu ile ilgili haber, "Biri bize yardım etsin" başlığıyla basında yer almıştır.

Son olarak Diyarbakır'ın Dicle İlçesine bağlı Kırkpınar (Heridan), Kurşunlu (Prijman) ve Kayaş (Tonegra) köyleri çevresinde bulunan ormanlık alan, 07.09.2008 tarihinde yapılan operasyon sırasında ateşe verilmiştir. Söz konusu bölgede yaklaşık

20 ayrı noktada çıkan orman yangını, aynı gün Diyarbakır Valisine bildirilmiş ancak yangın söndürme çalışmaları başlatılmamıştır.

08.09.2008 tarihinde Diyarbakır Milletvekilleri Gültan Kışanak ve Selahattin Demirtaş ile İHD, MAZLULMDER, GÖÇDER Diyarbakır Şubelerinin temsilcilerinden oluşan bir heyet yangın mahaline gitmiş, yangının devam ettiğini ve müdahale edilmediğini gözlemlemişlerdir. Olay yerinde Çevre ve Orman Bakanı Sayın Veysel Eroğlu ile telefon görüşmesi yapılmış, yangının civardaki yerleşim yerlerini tehdit ettiği ifade edilmiş ve söndürme çalışmalarının bir an önce başlatılması talep edilmiştir. Sayın Bakan da gerekli talimatı vereceğini bildirmiştir. Buna rağmen orman yangınına o gün de müdahale edilmemiş, yangın söndürme çalışmaları ancak 09.09.2008 tarihinde sayıca yetersiz bir ekip tarafından başlatılmıştır.

Yangın büyük ölçüde Dicle ilçesinden giden kent sakinlerinin çabasıyla, üçüncü gününde söndürülmüştür. Ancak bu olayda da yetkililer halkın yangına müdahale etmesini engellemek isteyen bir yaklaşım içerisine girmiştir. Dicle Belediye Başkanlığına bir yazı gönderen; Dicle Kaymakamlığı yangını söndürmeye giden halkın can güvenliğinden Belediyenin sorumlu olduğunu belirterek; halkı yangın söndürme çalışmalarına katılmaktan vazgeçirmeye çalışmıştır.

Bu son örnekte ayrıntıları ile anlatmaya çalıştığımız durum, bölgede yaşanan tüm orman yangınlarında yaşanmaktadır. Hatta bu olayda, milletvekilleri, belediye başkanları ve sivil toplum örgütleri, yetkilileri harekete geçirmek için yoğun bir çaba içerisinde oldukları için yangın 3'üncü gününde söndürülebilmiştir.

Mardin'in Nusaybin ilçesi ormanlık alanında çıkan yangına uzun süre yetkililer müdahale etmemiş; yangın Belediye ile yöre halkının çabaları sonucunda, ancak 8 gün sonra söndürülebilmiştir.

Bölgedeki ormanların seyrek olması, yangınların hızlı ilerlemesini engellediği gibi; bir süre sonra kendiliğinden sönmeye de neden olmaktadır. Ayrıca bölgedeki ormanlar genellikle meşe ağaçlarından oluşmaktadır, meşe ağacı da hem zor tutuşmakta hem de yavaş yanmaktadır. Bu durum da orman yangınlarının yerleşim yerlerine sıçramasını ve can kaybına neden olmasını önlemiştir. Ancak 2008 yılı içerisinde çıkan orman yangınları nedeniyle, çok geniş bir alanda ormanlık alan tahrip olmuştur.

Anayasanın 44, 45, 169 ve 170. maddeleri ormanın korunmasını anayasal bir görev olarak tanımlarken; 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 110. maddesi de orman yangınlarına dair cezai hükümleri düzenlemektedir. Bölgedeki orman yangınları ile ilgili iddialar; aylardır yerel ve yaygın medyada yer almasına rağmen resmi hiçbir açıklama yapılmamış, kamuoyuyla paylaşılan hiçbir önlem alınmamıştır.

2008 yılı içerisinde Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde hangi noktalarda, kaç orman yangını çıkmıştır?

Bu yangınlarla ilgili herhangi bir inceleme yapılmış mıdır?

Bu yangınların nedenleri ve sorumluları tespit edilmiş midir?

Ormanların güvenlik gerekçesiyle yakıldığı doğru mudur?

Bu yangınlarda tahrip olan ormanlık alan, kaç hektardır?

Bu yangınlardan kaç, yetkili kurumların müdahalesi sonucunda söndürülmüştür. Kaç halk tarafından söndürülmüş, kaç kendiliğinden sönmüştür.

Yetkili kurumlar yangınlara neden geç müdahale etmiştir yada hiç müdahale etmemiştir?

Operasyon yapıldığı gerekçesiyle yetkili kurumların yangınlara müdahale etmesi engellenmiş midir?

Halkın orman yangınlarını söndürmeye çalışması neden engellenmiştir?

Yangın bölgelerinin yeniden ağaçlandırılması, tahrip olan ormanlık alanın ıslahı ve iyileştirilmesi için bir çalışma yapılıyor mu?

Bu ve benzeri sorular, olay mahalinde ilgili tüm kurumların ve yöre halkının görüşleri alınarak aydınlatılmak durumundadır.

Orman yangınlarını önleme ve çıkan yangınlara müdahale etmekle yerel yetkili kurumlar görevlerini yapmıyor veya yapamıyorsa bu durumun nedenleriyle birlikte aydınlatılması gerekir.

Hiç kimsenin hiçbir gerekçeyle ormanları tahrip etmeye hakkı yoktur, bu anayasal bir suçtur. Varsa böyle bir suç ortaya çıkartılmalı, sorumluları yargıya hesap vermelidir.

Bütün bu iddiaların dikkate alınmaması ve herhangi bir soruşturma başlatılmaması halkın "eşitlik ve güven" duygularını sarsmaktadır.

Orman yangınları, orman kesimi, yangınlara müdahale edilmemesi ve söndürme çalışmalarına gönüllü olarak katılmak isteyen yöre halkının dahi engellenmesi bir güvenlik sağlama yöntemi olarak değerlendirilemez.

Ülkenin başka bir coğrafyasındaki orman yangınlarına yetkililerin, medyanın gösterdiği ilginin; Doğu ve Güney Doğu bölgesi için gösterilmemesi dikkat çekicidir. Oysa yer kürenin ekolojik bütünlüğü açısından her bir parçası aynı önemi taşır. Doğal denge içindeki her bir kaybın bedelini, bütün yerküre öder ve ödemeye devam edecektir. Bölgede yaşanan orman yangınları bütün ülkenin ekolojik hayatını tehdit etmektedir.

Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü kaynaklarına göre milattan önce 10.000 yıllarında bugünkü Türkiye sınırlarının %79'u orman %17'si bozkırdı, bugün ise coğrafyamızın %26'sı orman %35'i bozkırdır. Bu durum insan eliyle yaratılmıştır. Ormanlarımız hızla yok olmaktadır. Bunun bir çok nedeni var, ancak "güvenik" gerekçesiyle ormanlık alanların tahrip edildiği iddiaları sadece Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde gündeme gelmektedir. Bu asla kabul edilebilir bir durum değildir.

Orman yangınları içilebilir su kaynaklarını, bölgedeki flora ve faunayı, insan yaşamını olumsuz etkilemekte, dünyada eşi benzeri olmayan endemik türlerin yok edilmesine neden olmaktadır.

Bölgedeki orman yangınları doğal yaşamı ve ekolojik dengeyi bozduğu gibi; yöre halkının sosyal ve ekonomik hayatını da olumsuz etkilemektedir. Son 3-4 yılda geçmişte boşaltılan köylere geri dönüşler başlamıştı. Orman yangınları köye dönüşleri olumsuz etkileyecektir. Bazı alanlardaki orman yangınlarının yerleşim yerlerine çok yakın olması köylülerde "can güvenliği" kaygısına neden olduğu gibi; halkın geçim kaynaklarını da olumsuz etkilemektedir. Sosyal ve ekonomik olarak yeniden hayata tutunmaya çalışan köylülerin, can güvenliği ve geçim sıkıntısının nedeniyle yeniden göç yollarına düşme ihtimali, orman yangınları sürdüğü müddetçe güçlenecektir.

Yukarıda ayrıntılı olarak izah edildiği gibi; orman yangınlarının güvenlik gerekçesiyle çıkartıldığı, yada operasyon sırasında kullanılan askeri malzeme nedeniyle çıktığı; yangın söndürme çalışmalarının zamanında ve yeterli düzeyde yapılmadığı/yaptırılmadığı, halkın kendi imkanlarıyla yangınları söndürme çabalarının engellendiği yönünde çok ciddi iddialar bulunmaktadır. Bu iddiaların araştırılması ve bölgedeki orman yangınlarının neden olduğu tahribatın ortaya çıkartılması için, Anayasa'nın 98. İltüzüğün 104 ve 105. maddeleri gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir Araştırma Komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla ele alınmasını saygılarımızla arz ederiz.

1. Ahmet TÜRK
DTP Mardin Milletvekili

2. Selahattin DEMİRTAŞ
DTP Diyarbakır Milletvekili

3. Falma KURTULAN
DTP Van Milletvekili

4. Emine AYNA
DTP Mardin Milletvekili

5. Ayta AKATATA
DTP Batman Milletvekili

6. Sebahat TUNCEL
DTP İstanbul Milletvekili

7. M. Nezir KARABAŞ
DTP Bitlis Milletvekili

8. Bengi YILDIZ
DTP Batman Milletvekili

9. Sırrı SAKIK
DTP Muş Milletvekili

10. Nuri YAMAN
DTP Muş Milletvekili

11. Özdal ÜÇER
DTP Van Milletvekili

12. Aysel TUĞLUK
DTP Diyarbakır Milletvekili

13. Pervin BULDAN
DTP Iğdır Milletvekili

14. Gültan KIŞANAK
DTP Diyarbakır Milletvekili

15. Akın BİRDAL
DTP Şırnak Milletvekili

16. İbrahim BİNİCİ
DTP Urfa Milletvekili

17. Hasip KAPLAN
DTP Şırnak Milletvekili

18. Sevähir BAYINDIR
DTP Şırnak Milletvekili

19. Şerafettin HALİS
DTP Tunceli Milletvekili

20. Osman ÖZÇELİK
DTP Siirt Milletvekili

Hamit Geçlani
DTP. Hakkari Milletvekili